

26. mars 2021

Til Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Sendt med e-post til postmottak@kud.dep.no

Innspill til gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet mv. i norsk rett

Vi viser til departementets invitasjon av 18. desember 2020 der det bes om skriftlige innspill til gjennomføringen av digitalmarkedsdirektivet mv. i norsk rett.

Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere (NBU) organiserer forfattere som skriver barne- og ungdomslitteratur, og ivaretar norske barne- og ungdomsbokforfatteres faglige og økonomiske interesser.

NBU støtter innspillene fra Kopinor og Norwaco. Norge har velfungerende avtale- og tvangslisensordninger som må opprettholdes, styrkes og gis forrang fremfor unntak. Videre støtter vi Kunstnernettverkets uttalelser. Vi kommenterer nedenfor enkelte spørsmål som er av særlig betydning for våre medlemmer.

Spørsmål 6. Bør enkelte typer verk eller former for bruk ikke omfattes av unntaket? Hvis ja, hva bør unntas og hva er begrunnelsen for det?

NBU opplever økende etterspørsel etter digital bruk av skjønnlitterære tekster i undervisningssammenheng, enten det er i form av kompendier, samleverk, antologier eller på ulike plattformer. Samtidig som verkene tilgjengeliggjøres i stadig større omfang i digitale løsninger, opplever NBU at betalingen fra brukerne for den digitale bruken er beskjeden. Et eventuelt unntak fra forfatterens enerettigheter til å forby digital bruk kan skade forfatterens økonomiske interesser ytterligere. Unntak bør bare gjennomføres dersom det er forutsatt at brukeren betaler et rimelig og proporsjonalt vederlag til forfatteren.

Departementet bes anvende de muligheter som allerede finnes for avtalelisensordninger, og utgangspunktet må være at lisensieringsordninger gis forrang slik det er anledning til etter direktivets art. 5 nr. 2. Eventuelle hull bør fylles ved tvangslisensordninger snarere enn kompensasjonsordninger etter artikkelens siste avsnitt, og fortrinnsvis ved at det fremforhandles gode lisensordninger med forfatterens representative organisasjoner. Ved gjennomføringen av unntaket i art. 5 vil vi også understreke at «illustration for teaching» må tolkes og defineres snevert.

Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere
Postboks 1898 Vika, 0124 OSLO
Tlf: 22 47 85 70
sekretariat@nbuforfattere.no
<http://www.nbuforfattere.no>

Spørsmål 45, 60 og 61 (artikkel 18 og artikkel 20)

Det er behov for endringer i åvl. § 69, og artikkel 20 bør innføres som en egen bestemmelse i åndsverkloven.

Prinsippet om forholdsmessighet («proportionate») bør inntas i lovteksten i åvl. § 69 i tillegg til «rimelig». Vi mener «rimelig og *forholdsmessig (eller proporsjonalt)* vederlag» språklig og innholdsmessig ligger nærmere direktivets ordlyd og formål, og vil harmonere bedre med etterjusteringsbestemmelsen. Videre bør plikten til å betale rimelig vederlag pålegges ikke bare «erververen», men også etterfølgende ledd i verdikjeden, slik som bokhandlere og strømmetjenester.

Åndsverkloven § 69 (2) bør utvides og spesifiseres. Det bør presiseres at den faktiske økonomiske verdien av overdragelsen (jf. fortalens pkt. 73), herunder at den konkrete bruken/utnyttelsen av verket («the exploitation of their works», jf. art. 18) i hele verkets vernetid, skal vektlegges. Dette må ses i sammenheng med direktivets art. 19 og 20.

Etterfølgende forhold må tillegges vekt i åvl. § 69. Samtidig bør det innføres en egen bestemmelse om etterjustering adskilt fra § 69. Når det gjelder forholdet til avtl. § 36, påpeker vi at denne gjelder kontrakter i sin helhet, mens artikkel 20 knytter seg spesifikt til vederlagets rimelighet. Bestemmelsene kan leve side om side, og etterjusteringsbestemmelsen i åndsverkloven kan være *lex specialis* hva gjelder vederlagets størrelse.

Åndsverkloven § 69 må ses i lys av spesialitetsprinsippet i åvl. § 67. Avtaler om rettighetsoverdragelse bør i størst mulig detalj spesifisere *hvilke rettigheter som er overdratt og hva som betales* for den enkelte rettighet.

Spørsmål 49. Hva anses som «relevant informasjon» etter direktivet artikkel 19? Dersom «relevant informasjon» varierer fra sektor til sektor, bør dette komme til uttrykk i lovgivningen og i så fall hvordan?

Det bør tydelig stilles krav til at rapporter skal liste opp, i detalj og separat, alle utnyttelsesmåter og inntekter. Kravet bør gjelde *all utnyttelse og alle inntekter over hele verden* slik fortalens pkt. 75 åpner for. Kravet bør gjelde ikke bare genererte inntekter, men rapportering om faktisk utnyttelse av verket uavhengig av inntekt. Dette bør gjelde f.eks. antall visninger, antall abonnenter i en strømmetjeneste, antall solgte eksemplarer, trykte opplag, rekkevidden av utnyttelsen (hvor verket er solgt/utgitt) mv.

Vennlig hilsen

Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere

A handwritten signature in black ink that reads 'Alexander Løken'.

Alexander Løken
Leder

Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere
Postboks 1898 Vika, 0124 OSLO
Tlf: 22 47 85 70
sekretariat@nbuforfattere.no
<http://www.nbuforfattere.no>